

RESTAURAREA ȘI CONSERVAREA UNUI „STEAG DE BREASLĂ“ DIN SEC. AL XIX-LEA AFLAT ÎN COLECȚIILE MUZEULUI JUDEȚEAN SATU MARE

ELEONORA ROȘU

Țesăturile și broderiile de artă sunt purtătoare de orientări, motive și inovații care se impune prin trăsături caracteristice în toate epocile și curentele stilistice.

În România, broderia, se impune ca gen de timpuriu, totuși, în epoca medievală ia un deosebit impuls, exercitat de atelierele mănăstirești și cele de curte.

Dacă în epoca medievală broderiile erau realizate în astfel de ateliere și la comenzi, în marea lor majoritate domnești, în epoca modernă ele sunt executate și la solicitarea altori pături sociale.

Transilvania, unde dezvoltarea socială și economică ia un deosebit avânt în epoca modernă, aduce în prim plan o nouă categorie de comandanți și anume negustorimea bogată.

Menționăm că materialele diferitelor bresle existente în Satu Mare (sigillii, însemne, documente etc.) sunt destul de numeroase, lipsind însă, cu o singură excepție (V. Ursu, *Aspecte locale ale istoriei agrare prezentate în expozițiile Muzeului județean Satu Mare*, în Satu Mare — StCom, III, 1975, p. 265—275), referiri la activitatea acestora.

Satu Mare, deși nu va intra în rândul celor mai industrializate orașe din Transilvania în sec. al XIX-lea, producția meșteșugărească și a industriei mici ocupă un loc destul de însemnat.

În colecția Muzeului județean Satu Mare se află un steag de breaslă (Pl. L) exemplu strălucit al creșterii puterii breslelor în această parte de țară, Satu Mare fiind un centru important de bresle, steag, de sec. al XIX-lea, de dimensiuni impresionabile: 1,85 × 1,55 m, reprezentând mai multe bresle unite după cum reiese din inscripție și simbolurilor acestora.

Materialele din care este realizat steagul sunt: mătasa naturală de culoare albastră decorată cu elemente florale stilizate cu efect de mat și lucios, din bumbac, fire metalice, hârtie și clei.

Piesa are de jur-împrejur franjuri din fire aurii și doi ciucuri plasați pe colțurile lățimii inferioare, căptușala nu s-a păstrat, fiind vizibilă pe spate tehnica broderiei.

Piesa este confecționată din trei benzi orizontale de 0,50 cm, în cele patru colțuri piesa este decorată cu un motiv floral stilizat, realizate cu fire aurii strălucitoare în tehnică broderie-pasmanterie, suprafetele

mari ale elementului sunt umplute cu fir strălucitor, iar tijele subțiri cu fire metalice închise.

Partea centrală a piesei reprezintă un medalion brodat în relief având în interior însemnele breslei, ciocan, rindea, butoi, foarfeci, compas etc. Medalionul este încadrat de o cunună cu frunze de stejar și frunze de măslin cu fructele respective.

În partea superioară a medalionului două mâini împreunate simbolizând unitatea muncii și a inscripției în limba maghiară:

MUNKASSAG, SZORGALOM, HALADÁS
EGYESULT ERŐVEL
MUNCA, SÁRGUINŢA, PROGRES CU
FORŢE UNITE

Așa cum rezultă din înșiruirea făcută în scopul descrierii obiectului, cât și din analiza directă a materialelor componente, acestea sunt extrem de variate, deci tratamentul de curățire umedă necesită condiții speciale fără imersare.

Ținând cont de complexitatea proceselor degradative care au acționat în timp asupra piesei (oxidarea firelor metalice din cauza umidității, îmbătrânirea și fragilizarea mătăsii mai ales la cele patru colțuri, rupturi și destrămări ale firelor de broderie, sfâșieri, pete, șifonări, lipsuri din mătase și nu în ultimul rând depuneri de praf și murdărie au făcut necesară intervenția restauratorului, aceasta cu atât mai mult cu cât deteriorările sunt cauzate de condițiile improprie de păstrare.

După cum am menționat tratamentul se face cu multă atenție, având în vedere reacția diferitelor materiale, căptușeala de in a fost decupată pe porțiuni mari până la broderie.

Curățirea broderiei (Pl. LI) s-a făcut pe un suport absorbant din vată, netex, hârtie de filtru iar apoi s-a făcut înmuierea cu o soluție formată din: 3 părți alcool (300 g), 1 parte glicerină (100 g), 6 părți apă distilată (600 g). În soluția respectivă a fost introdusă o mică cantitate de timol pentru înlăturarea completă a atacului biologic conform buletinului de analiză.

Suprafețele de mătase s-au curățat cu aceeași soluție însă fără timol prin tamponare, excesul de soluție înlăturându-se cu ajutorul hârtiei de filtru.

După schimbarea suportului absorbant suprafețele de mătase au fost curățate cu soluție de radix sapunaria prin pensulare, iar excesul de soluție înlăturându-se cu hârtie de filtru, piesa a fost transportată cu multă grijă cu ajutorul unui liatex pe plasă la bazinul de spălare unde s-a efectuat clătirea cu multă grijă protejând broderia cu hârtie de filtru.

Piesa a fost transportată pe masa de lucru pe o sticlă și tratată cu o soluție de 1% glicerină în apă distilată întinzând suprafețele de mătase în sensul țeserii, porțiunile rupte fiind plasate la locul lor și puse sub presă.

În vederea consolidării s-au pregătit următoarele materiale:

- un suport de bumbac de dimensiunile piesei;
- fire de mătase naturală;

— fire de borangic;

— o ramă.

Suportul de bumbac și firele au fost vopsite în culoarea mătășii, cu coloranți direcți.

Având în vedere dimensiunile mari ale piesei și tehnica de lucru a steagului la origine, nu a putut fi dezasamblată în cele trei părți, așa că procesul de consolidare necesită condiții speciale.

Suportul de bumbac după ce a fost vopsit a fost întins în sensul țeserii pe sticlă și impregnat cu soluție de 3% cu C.M.C. (carbochim metil celuloză) în apă distilată.

Piesa a fost așezată pe suport și centrată, înseilată pe porțiuni mai mari în puncte mici cu ac chirurgical și ținând cont de dimensiunile mari ale piesei nu se poate rula pe zonele brodate, piesa este așezată pe o ramă îngustă pe care este întins un liatex, peste care se așază porțiunea din piesă care urmează să fie restaurată, fiind fixată prin înseilare.

Restaurarea propriu-zisă constând din umplerea zonelor lipsă ale mătășii cu fire de mătase naturală și fixarea printr-o rețea de fire de borangic prin puncte mici (Pl. LII).

După terminarea restaurării piesei se efectuează operațiile de prindere a franjurilor și ciucurilor de jur-împrejur și se propune ca piesa să fie păstrată într-un loc uscat, ferit de umezeală (U.R.=45%), poate intra în circuitul expozițional, dar în ambele situații piesa va fi așezată orizontal.

BIBLIOGRAFIE

1. Norme privind reglementarea activității de restaurare, emise de C.C.E.S., 1982.
2. A. MOLDOVEANU, *Bazele restaurării științifice*, curs, 1982.

RESTAURING AND CONSERVATION OF A „STEAG DE BREASLĂ“, FROM THE XIX-TH CENTURY WHO IS PART OF THE HISTORICAL COLLECTION OF THE SATU MARE MUSEUM

(Summary)

In this article we present the restoring of an unusual masterpiece with a great historical and artistical value „STEAG DE BREASLĂ“ from the XIX-th century is part of the historical collection of the SATU MARE Museum. The article presents the fases of the restauring proces and the technique that was used.